

Listopad 2023

Organizacje ochrony konsumentów działające na rzecz redukcji szkód wywołanych paleniem tytoniu

Na czym polega ochrona konsumentów w związku z redukcją szkód wywołanych paleniem tytoniu?

Redukcja szkód wywołanych paleniem tytoniu to **rodzaj interwencji, która może uratować życie milionom ludzi na całym świecie.**ⁱ Oferuje osobom zażywającym wyroby tytoniowe obarczone wysokim ryzykiem, takie jak papierosy i niektóre rodzaje tytoniu przyjmowanego doustnie, szansę na przetrwanie się na bezpieczniejsze wyroby nikotynowe, które stanowią mniejsze zagrożenie dla zdrowia. Należą do nich e-papierosy, **snus**,ⁱⁱ **woreczki nikotynowe**ⁱⁱⁱ i produkty tytoniowe oparte na podgrzewaniu tytoniu. Choć władze niektórych państw zachęcają palaczy do przechodzenia na bezpieczniejsze wyroby nikotynowe, w wielu innych krajach mamy do czynienia z tendencją do ograniczania dostępu do tego rodzaju produktów, a nawet wprowadzania całkowitego zakazu ich sprzedaży.

Na tę chwilę około **82 milionów ludzi na całym świecie korzysta z e-papierosów**,^{iv} a łączna liczba użytkowników wszystkich dostępnych metod redukcji szkód wynosi około 112 milionów. Jednak tylko niewielka część tej sporej grupy konsumentów aktywnie działa na rzecz inicjatywy redukcji szkód wywołanych paleniem tytoniu. Większość osób, które przetrwały się na bezpieczniejsze wyroby nikotynowe, nie zdaje sobie sprawy z tego, że przyszłość produktów, które pomogła im rzucić palenie, stoi pod znakiem zapytania. Główną przyczyną takiego stanu rzeczy jest fakt, że krajowi i międzynarodowi eksperci ds. zdrowia, naukowcy oraz decydenci polityczni pozostają podzieleni w kwestii tego, czy wspomniane wyroby w ostatecznym rozrachunku przynoszą korzyści dla zdrowia publicznego, przyczyniając się do rezygnacji z palenia.

Obrońcy praw konsumentów zaangażowani w redukcję szkód wywołanych paleniem tytoniu dążą do zagwarantowania, by bezpieczniejsze wyroby nikotynowe były dostępne dla wszystkich osób palących szukających alternatywy, niezależnie od miejsca zamieszkania. Ich podejście i działania zależą od sytuacji w poszczególnych krajach i regionach, ale wszyscy starają się podnosić świadomość na temat redukcji szkód wywołanych paleniem tytoniu. Jeśli propozycje legislacyjne stwarzają zagrożenie ograniczenia dostępu do produktów, obrońcy praw konsumentów często wkraczają do akcji, wyrażając swój sprzeciw i prowadząc kampanię przeciw tego rodzaju regulacjom.

Ochrona konsumentów przyjmuje różne formy – od indywidualnych osób wyrażających zdanie za pośrednictwem mediów społecznościowych lub blogów, po bardziej sformalizowane organizacje i grupy. Do tej pory o tego rodzaju stowarzyszeniach napisano niewiele. **Badania przeprowadzone przez Global State of Tobacco Harm Reduction wskazują, że większość tego rodzaju grup ma luźną, słabo sformalizowaną strukturę**^v i składa się z wolontariuszy, którzy nie mieli wcześniejszego doświadczenia w prowadzeniu działań na rzecz ochrony praw konsumentów.

Dlaczego głos konsumentów jest tak ważny?

Konsumentom bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych przysługuje prawo do zdrowia i do redukcji szkód wywołanych paleniem tytoniu.^{vi} W związku z tym powinni mieć możliwość wyboru produktów, które przyczyniają się do poprawy zdrowia, w przypadku gdy nie są w stanie albo nie chcą zaprzestać zażywania nikotyny. Na osoby sięgające po bezpieczniejsze wyroby nikotynowe i palaczy istotny wpływ ma polityka dotycząca tytoniu i nikotyny, powszechnie określana jako „ograniczanie konsumpcji tytoniu”. To właśnie wyżej wymienione osoby najbardziej skorzystałyby na redukcji szkód wywołanych paleniem tytoniu.

Spostrzeżenia konsumentów bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych na temat potencjalnych sposobów rozwiązania problemu palenia mają kluczowe znaczenie, ponieważ wynikają z ich własnych doświadczeń. Znają potrzeby konsumentów, a także wiedzą, jak działają produkty i w jaki sposób konsumenci z nich korzystają. Ta wiedza i doświadczenie stanowią źródło bezcennych informacji dla naukowców, organów regulacyjnych, polityków i osób palących. Poglądy i potrzeby osób sięgających po bezpieczniejsze wyroby nikotynowe powinny mieć kluczowe znaczenie w dyskusjach na szczeblu krajowym i międzynarodowym na temat przyszłej dostępności i regulacji tych produktów. Można to podsumować stwierdzeniem „nic o nas bez nas”, które stanowiło mantrę wcześniejszych ruchów na rzecz redukcji szkód.

Od czego rozpoczął się ruch ochrony konsumentów bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych?

Założone w 2009 roku w USA stowarzyszenie **Consumer Advocates for Smoke-free Alternatives Association (CASAA)** było jedną z pierwszych organizacji tego typu. W ciągu kilku następujących lat utworzyło się wiele innych grup i stowarzyszeń konsumenckich, początkowo głównie w Europie i Australazji.

Jedną z pierwszych poważnych inicjatyw konsumentów na rzecz dostępu do bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych narodziła się w Wielkiej Brytanii w 2010 roku, kiedy to brytyjska Agencja Regulacyjna ds. Leków i Produktów Opieki Zdrowotnej (MHRA) rozpoczęła konsultacje w sprawie objęcia e-papierosów systemem licencjonowania produktów leczniczych.^{vii}

Choć e-papierosy sprzedawane w Wielkiej Brytanii nie były objęte ukierunkowanymi przepisami, podlegały już regulacjom prawnym dotyczącym bezpieczeństwa produktów. Wiele osób stosujących e-papierosy obawiało się, że objęcie wspomnianych wyrobów obowiązkiem licencjonowania jako produkty lecznicze może utrudnić konsumentom dostęp do preferowanych środków, które uważali za nieodzowną pomoc w rzucaniu nałogu palenia.

W ramach otwartych konsultacji agencja MHRA otrzymała ponad tysiąc odpowiedzi.^{viii} Zdecydowana większość pochodziła od osób prywatnych, które przeważnie dzieliły się swoimi osobistymi doświadczeniami związanymi z rzucaniem palenia poprzez stosowanie e-papierosów. Wiele osób wyraziło obawę, że objęcie e-papierosów systemem licencjonowania, któremu podlegają produkty lecznicze, skutecznie wyeliminuje je z rynku, jednocześnie nie wpływając na dostępność zwykłych papierosów. Inni z kolei obawiali się, że powrót do palenia będzie dla nich jedynym wyjściem. Inicjatywa obywateli okazała się skuteczna i w marcu 2011 r. agencja MHRA ogłosiła, że nie zamierza podejmować żadnych działań w związku ze statusem e-papierosów, zobowiązując się jednocześnie do przeprowadzenia dalszych badań i oceny sytuacji.

Europejscy obrońcy praw konsumentów zostali zmuszeni do podjęcia dalszych działań w 2013 roku, kiedy to ponownie pojawiły się propozycje uregulowania e-papierosów jako produktów leczniczych, tym razem w projekcie dyrektywy UE dotyczącej wyrobów tytoniowych (EU TPD). W Unii Europejskiej toczyły się również dyskusje na temat ograniczenia zawartości nikotyny w e-papierosach do tak niskiego poziomu, że prawdopodobnie nie zaspokończyłyby potrzeb palaczy chcących przerzucić się ze zwykłych papierosów. Posunięcie to skutecznie wykluczyłoby e-papierosy jako realną alternatywę dla papierosów.

W odpowiedzi na propozycje dotyczące dyrektywy tytoniowej TPD w Unii Europejskiej narodziła się oddolna kampania. W obawie, że „cudowny lek” na nałóg papierosowy zostanie im odebrany, część osób, które z sukcesem rzuciły palenie, przerzucając się na stosowanie e-papierosów, została zmuszona do zaangażowania się po raz pierwszy w działania na rzecz redukcji szkód wywołanych paleniem tytoniu. Kampania nie została zorganizowana przez konkretną osobę czy organizację. Wspólnym celem jej inicjatorów było zachęcenie ludzi do wystosowania pism do wybranych w wyborach przedstawicieli w Parlamencie Europejskim i parlamentach krajowych, aby podzielić się swoimi doświadczeniami i wyrazić swoje poglądy.

W całej Europie tysiące użytkowników e-papierosów wysłało e-maile do europosłów i parlamentarzystów, w których opowiadali o tym, w jaki sposób e-papierosy pomogły im rzucić palenie i domagali się, by nadal były powszechnie dostępne dla konsumentów. Inicjatywę koordynowano przede wszystkim na forach internetowych poświęconych stosowaniu e-papierosów, ponieważ w tamtym czasie nie istniały żadne europejskie grupy konsumenckie, a kampanie prowadziło niewiele osób. Podjęto również szereg inicjatyw, obejmujących petycje i protesty, a po udanej kampanii e-papierosy pozostały dostępne jako produkty powszechnego użytku zgodnie z dyrektywą tytoniową TPD Unii Europejskiej.

Co się wydarzyło później?

Stało się jasne, że społeczności stosujące e-papierosy muszą się zmobilizować, aby walczyć o swoje prawo do dalszego dostępu do produktów, które ich zdaniem przynoszą im korzyści. Niemniej jednak doświadczenia z UE pokazały, że trzeba się lepiej organizować. Konsumenci zaczęli łączyć się w grupy konsumenckie na poziomie krajowym. Utworzenie się tego rodzaju grup umożliwiło konsumentom nawiązanie kanałów komunikacji z mediami, politykami, naukowcami i organami regulacyjnymi, choć nie zawsze było to łatwe. Była to prawdziwie oddolna inicjatywa, w związku z czym większość konsumentów opowiadających się za redukcją szkód wywołanych paleniem tytoniu nie miała doświadczenia w organizowaniu tego rodzaju przedsięwzięć i niewiele osób chciało przejąć za nie odpowiedzialność. Mimo wszystko, podobnie jak w przypadku e-papierosów w UE, konsumenci na całym świecie zmobilizowali się w obliczu zagrożeń regulacyjnych w innych regionach.

Co wiemy na temat organizacji ochrony konsumentów, które działają obecnie?

W 2022 r. w badaniu *Global State of Tobacco Harm Reduction* opublikowanym w *Public Health Challenges* zidentyfikowano 54 organizacje ochrony konsumentów działające na całym świecie. Badanie koncentrowało się na oddolnie utworzonych grupach krajowych i regionalnych, które zostały zorganizowane przez konsumentów bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych. Aż 52 z nich zgodziły się udzielić odpowiedzi na pytania zawarte w kwestionariuszu.

Wiele z tych grup było powiązanych z czterema regionalnymi organizacjami centralnymi obejmującymi Amerykę Łacińską (ARDT Iberoamerica), Afrykę (CASA), Europę (ETHRA) oraz region Azji i Pacyfiku (CAPHRA).

Większość z nich ma nieformalne korzenie. Często formowały się ze społeczności internetowych zrzeszających osoby, które zrezygnowały z palenia na rzecz stosowania e-papierosów lub innych bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych. Żadna z grup ankietowanych przez GSTHR nie została założona przez profesjonalistów. Większość zaangażowanych osób nie zamierzała zostać rzecznikami ani zakładać organizacji. Zdecydowali się podjąć działania w odpowiedzi na proponowane zmiany regulacyjne lub legislacyjne w swoich krajach.

Większość grup dąży do zwiększania świadomości osób palących, opinii publicznej, władz i mediów na temat bezpieczniejszych alternatyw dla palenia, a także opowiada się za środowiskiem prawnym i regulacyjnym, w którym wspomniane produkty byłyby dostępne. Kluczowym aspektem działalności prawie wszystkich tego rodzaju organizacji jest dostarczanie informacji swoim zwolennikom i ogółowi społeczeństwa, zwłaszcza tym osobom, które nadal palą.

Jak wygląda organizacja i finansowanie wspomnianych grup?

Spośród 52 oddolnych organizacji ochrony konsumentów, które wzięły udział w ankiecie, 13 działało w Ameryce Łacińskiej, osiem w Afryce, 24 w Europie, pięć w regionie Azji i Pacyfiku, a dwie w Ameryce Północnej, ale nie odnotowano żadnej w Europie Wschodniej, Azji Środkowej ani na Bliskim Wschodzie. Grupy porozumiewały się w 27 językach, a 36 rozpoczęło działalność nie wcześniej niż w 2016 roku.

Zdecydowana większość (42 organizacje) bazowała swoją działalność na wolontariuszach, a tylko siedem zatrudniało pracowników za wynagrodzeniem. Liczba pracowników wynosiła maksymalnie trzy osoby (w przypadku dwóch grup). Kolejne dwie organizacje zatrudniały po dwóch pracowników, a trzy po jednej osobie. Biorąc pod uwagę całą badaną próbę, przełożyło się to na zaledwie 13 osób na płatnych stanowiskach we wszystkich ankietowanych organizacjach.

Brak zasobów operacyjnych znajduje odzwierciedlenie w niskim poziomie finansowania. Aż 31 grup nie otrzymało żadnego wsparcia finansowego. W przypadku 21 organizacji, które otrzymały jakiegokolwiek finansowanie, kwota wahała się od 250 USD do 173 500 USD za ostatni pełny rok.

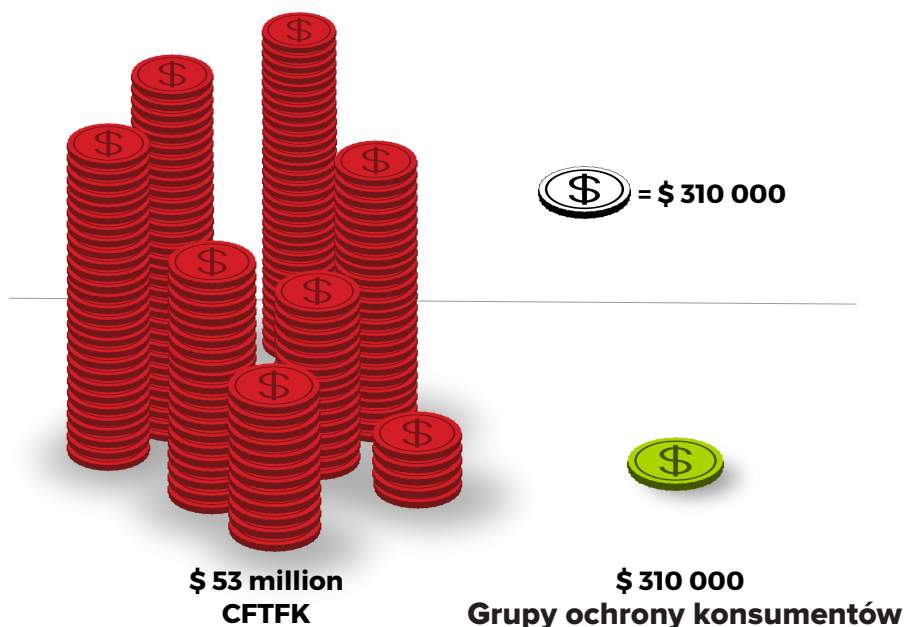
W ogólnym rozrachunku, w ciągu poprzednich 12 miesięcy, łączna kwota finansowania wszystkich badanych grup wyniosła jedynie 309 810 USD. Fundusze pochodziły z darowizn (w przypadku dziesięciu z nich) i składek członkowskich (w przypadku dziewięciu z nich). Trzy grupy otrzymały darowizny od producentów e-papierosów. Żadna z 52 grup nie otrzymała finansowania od firm tytoniowych ani farmaceutycznych.

Z jakimi przeszkodami borykają się organizacje ochrony konsumentów działające na rzecz redukcji szkód wywołanych paleniem tytoniu?

Jednym z głównych problemów zgłaszanych przez wszystkie ankietowane organizacje był brak funduszy i zasobów. Większość z nich zwracała również uwagę na niedobór wolontariuszy i niedostateczne zaangażowanie społeczności, brak czynnego udziału użytkowników bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych i brak mobilizacji ze strony konsumentów, a także trudności w dotarciu do zainteresowanych osób. Wiele zwróciło również uwagę na negatywne nastawienie większości mediów, pracowników służby zdrowia, lekarzy i osób z organizacji zajmujących się ograniczaniem konsumpcji tytoniu.

Wyzwania, przed jakimi stoją oddolnie założone grupy ochrony konsumentów, odzwierciedlone są w ilości wsparcia i zasobów, jakie otrzymują, w porównaniu do funduszy przeznaczanych na organizacje prowadzące kampanie przeciwko redukcji szkód wywołanych paleniem tytoniu. Tę rozbieżność wyraźnie obrazuje przykład organizacji CFTFK (Campaign for Tobacco Free Kids), która w 2019 r. otrzymała 160 mln USD od Bloomberg Philanthropies na trzyletnią kampanię przeciwko stosowaniu substancji smakowych w e-papierosach na całym świecie.^{ix} Tego rodzaju grupy kwestionują bezpieczeństwo bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych oraz ich skuteczność we wspomaganie rzucania palenia, pomimo istnienia dowodów, które wyraźnie to potwierdzają. Ogromne środki i wysoki status tego typu organizacji sprawiają, że ich poglądy są szeroko reprezentowane w mediach krajowych i międzynarodowych.

Porównanie kwot, jakie organizacja Bloomberg przez rok przekazała CFTFK na walkę z nikotynowymi e-papierosami smakowymi, z łącznym rocznym dofinansowaniem otrzymanym przez wszystkie grupy ochrony konsumentów na całym świecie.

W 2018 r. organizacja Bloomberg Philanthropies uruchomiła również wartość 20 mln USD globalną inicjatywę monitorującą przemysł tytoniowy o nazwie STOP (Stopping Tobacco Organizations and Products). W ciągu pierwszych trzech lat jej działalności Uniwersytet w Bath w Wielkiej Brytanii otrzymał 15 milionów dolarów od Bloomberg Philanthropies,^x a także część z dodatkowych 420 milionów dolarów przekazanych STOP w lutym 2023 roku na sfinansowanie działań inicjatywy do grudnia 2024 roku.^{xi}

Ponadto stygmatyzacja osób palących, a tym samym konsumentów bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych, skutkuje niewielką liczbą dostępnych źródeł finansowania. Większość zwykłych ludzi niechętnie przekazuje pieniądze na ten cel. Grupy konsumenckie mają zatem ograniczone możliwości działania, a pojedynczym osobom może być ciężko podtrzymać energię i zaangażowanie w trakcie prowadzenia kampanii.

Obrońcy praw konsumentów działający na rzecz redukcji szkód wywołanych paleniem tytoniu jeszcze ani razu nie zostali dopuszczeni do udziału w posiedzeniach konferencji stron (COP) ramowej konwencji o ograniczeniu użycia tytoniu (FCTC).^{xii} Podczas tych odbywających się co dwa lata wydarzeń delegacje rządowe z całego świata spotykają się, aby omówić politykę dotyczącą tytoniu i nikotyny, a następnie

podejmują decyzje, które mają wpływ na wdrażanie FCTC oraz innych międzynarodowych środków ograniczania konsumpcji tytoniu na szczeblu krajowym. Żadne grupy konsumenckie nie zostały dopuszczone do obserwowania postępowania, nie mówiąc już o zaproszeniu do zabrania głosu podczas COP. A przecież to właśnie na konsumentów decyzje podejmowane podczas powyższych spotkań mają największy wpływ. Znacznie odbiega to od posiedzeń konferencji COP poświęconych zmianom klimatycznym, na które zaprasza się szeroki przekrój grup społeczeństwa obywatelskiego, by obserwowały dyskusje lub aktywnie w nich uczestniczyły.

Stowarzyszenia konsumentów często niesłusznie oskarża się o działanie w interesie przemysłu tytoniowego. To skojarzenie wynika przede wszystkim z faktu, że to właśnie przemysł tytoniowy odpowiada aktualnie za produkcję niektórych bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych, których konsumenci używają, by powstrzymać się od palenia. Takie oskarżenia niejednokrotnie wysuwają nawet osoby zatrudnione w sektorze zdrowia publicznego. Warto zauważyć, że e-papierosy nie zostały opracowane przez tradycyjną gałąź przemysłu tytoniowego, która zaczęła poważnie inwestować w te wyroby oraz firmy zajmujące się ich produkcją dopiero po 2012 roku. Według stanu na 2023 r. mają one jedynie niewielki udział w globalnym rynku.

Co udało się osiągnąć organizacjom ochrony konsumentów działającym na rzecz redukcji szkód wywołanych paleniem tytoniu?

Pomimo słabego zaplecza organizacyjnego i finansowego wszystkie grupy, które wzięły udział w badaniu Global State of Tobacco Harm Reduction, były w stanie pochwalić się istotnymi działaniami i osiągnięciami. Można do nich zaliczyć m.in. kontakt z mediami, obecność w prasie i środkach masowego przekazu, udział w konsultacjach prowadzonych przez rząd oraz organy regulacyjne i doradcze, uczestnictwo w przesłuchaniach publicznych, organizowanie webinarów i bezpośrednich spotkań, kontaktowanie się z parlamentarzystami, wspieranie nowych grup w rozpoczynaniu działalności, prowadzenie kampanii w mediach społecznościowych, organizowanie protestów, podejmowanie kroków prawnych, budowanie relacji z ministerstwami oraz przyczynianie się do opracowywania krajowych standardów dotyczących e-papierosów.

W ostatnich latach zwolennicy bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych osiągnęli niebagatelne rezultaty z korzyścią dla konsumentów. obrońcy praw konsumentów w Indiach i Meksyku zakwestionowali w drodze postępowania sądowego zakaz stosowania e-papierosów, które chciały wprowadzić rządy wymienionych państw. Całkiem niedawno konsumenci z Nowej Zelandii i Filipin odegrali ważną rolę w zapewnieniu regulowanego dostępu do e-papierosów, uczestnicząc w procesie konsultacyjnym. Poniżej przedstawiamy przykłady krajowych inicjatyw stowarzyszeń konsumenckich.

Indie

W 2014 r. uczestnicy konferencji stron ramowej konwencji Światowej Organizacji Zdrowia o ograniczeniu użycia tytoniu wyrazili zaniepokojenie bezpieczniejszymi wyrobami nikotynowymi, a w odpowiedzi rząd Indii postanowił zakazać je na terenie kraju. **Organizacja non-profit Association of Vapers India (AVI)** została formalnie zarejestrowana przez konsumentów w 2016 roku. Korzystając ze wsparcia prawników, którzy zaoferowali swoje usługi pro bono, stowarzyszenie AVI skierowało sprawy do sądów w całym kraju, aby zakwestionować zakazy stosowania e-papierosów nałożone na poziomie stanowym, a także do sądów najwyższego szczebla, aby zablokować kluczowe decyzje rządu centralnego. Orzeczenia sądowe opóźniły wprowadzenie zakazu o wiele lat, ale ostatecznie rząd ominął standardowe procedury

prawne i wydał zarządzenie zakazujące sprzedaży, produkcji i importu e-papierosów pod koniec 2019 roku. Kilka miesięcy później ten kontrowersyjny ruch został w pośpiechu przeforsowany w parlamencie przez rząd większościowy.

Po wprowadzeniu zakazu w 2019 r. grupy ochrony konsumentów działające na rzecz redukcji szkód wywołanych paleniem tytoniu nadal budziły znaczne zainteresowanie państwowych mediów, a w maju 2023 r. rząd Indii wydał zakaz publikowania w mediach treści, które można byłoby uznać za „opowiadające się za stosowaniem e-papierosów”. AVI oraz pozostałe grupy uważają te działania za potwierdzenie sukcesu wysiłków podejmowanych przez stowarzyszenia konsumenckie w celu zapewnienia 120 milionom palaczy w kraju dostępu do bezpieczniejszych alternatyw.

Meksyk

Założone w 2017 roku **Pro-Vapeo Mexico** to stowarzyszenie non-profit utworzone przez konsumentów zainteresowanych promowaniem i zwiększaniem świadomości na temat korzyści zdrowotnych wynikających z rezygnacji z palenia na rzecz bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych. Grupa stara się uświadamić organom służby zdrowia, politykom, opinii publicznej i mediom potrzebę otwartej oraz inkluzywnej debaty na temat wdrażania polityk wspierających redukcję szkód wywołanych paleniem tytoniu.

W ciągu sześciu ostatnich lat grupa udzielała wywiadów w prasie i środkach masowego przekazu, jednocześnie budując silne relacje z konsumentami. Członkowie stowarzyszenia zaangażowali się w pracę z krajowymi ustawodawcami, uczestnicząc w forach organizowanych przez senat meksykańskiego Kongresu Unii. Przedłożyli również dokumentację dowodową w sprawie, w wyniku której sąd najwyższy Meksyku uznał całkowity zakaz stosowania e-papierosów za niezgodny z konstytucją. Tak więc choć sprzedaż i reklama e-papierosów jest obecnie na terenie kraju zakazana, w momencie przygotowywania tej publikacji ich stosowanie było całkowicie legalne.

Nowa Zelandia

Organizacje ochrony konsumentów, w tym **Aotearoa Vapers Community Advocacy**, chciały ustanowić regulowany rynek e-papierosów na terenie Nowej Zelandii. Stowarzyszenia konsumenckie miały wątpliwości co do bezpieczeństwa tych produktów, jednak zależało im na tym, aby pozostały dostępne dla palaczy.

Obrońcy praw konsumentów ściśle współpracowali z urzędnikami państwowymi i samorządowymi, a także z pracownikami służby zdrowia. Zaprezentowali dowody obejmujące najnowsze badania naukowe i precedensy dotyczące polityk obowiązujących w innych państwach, a także osobiste doświadczenia samych konsumentów. Relacje z politykami zostały zbudowane na zaufaniu, wzajemnym szacunku i zrozumieniu.

Skutecznie prowadzone działania wpłynęły na treść ustawy *Smokefree Environments and Regulated Products (Vaping) Amendment Act 2020*.^{xiii} Celem ustawy było wypracowanie równowagi między zapewnieniem dostępności e-papierosów dla palaczy, którzy chcieliby przejść na mniej szkodliwą alternatywę, przy jednoczesnym zagwarantowaniu, że tego rodzaju produkty nie będą reklamowane ani sprzedawane młodzieży.

Filipiny

Filipińczycy obawiali się, że stosowanie e-papierosów może zostać całkowicie zakazane w związku z wysiłkami finansowanych przez Bloomberg Philanthropies organizacji wrogo nastawionych do tego rodzaju produktów. Jednym ze stowarzyszeń, które aktywnie działały na rzecz utrzymania e-papierosów

na rynku, było **The Vapers Philippines**. Grupa opierała swoje podejście na osiągnięciach kolegów z Nowej Zelandii. Stowarzyszenie przedstawiło dowody naukowe i doświadczenia konsumentów różnym zainteresowanym stronom, i opierając się na przykładzie regulacji niedawno wprowadzonych w Nowej Zelandii, wpłynęło na treść ustawy Vaporised Nicotine Products Regulation Act, która weszła w życie w 2022 roku. Ustawa nałożyła ograniczenia na miejsca, w których można sprzedawać e-papierosy, ale jednocześnie obniżyła wiek uprawniający do ich zakupu z 21 do 18 lat. Istotność tej ustawy wynika między innymi z faktu, że pozwoliła wprowadzić zatwierdzoną przez rząd strategię stosowania e-papierosów w celu zmniejszenia ryzyka dla zdrowia osób palących, choć w wielu pobliskich państwach tego rodzaju produkty zostały zakazane.

Podsumowanie

Ostatecznym celem organizacji ochrony konsumentów działających na rzecz redukcji szkód wywołanych paleniem tytoniu jest utrzymanie dostępu do bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych, które wielu osobom pomogły rzucić palenie. Są to oddolne, nadmiernie obciążone i niedofinansowane stowarzyszenia, które niosą ze sobą ogromny potencjał. Jak pokazuje niniejszy dokument informacyjny, istnieje wiele przykładów, które dowodzą, że aktywne zaangażowanie konsumentów przynosi pozytywne rezultaty. W innych obszarach zdrowia publicznego o podobnym charakterze dostrzega się znaczenie doświadczenia życiowego w procesie podejmowania decyzji. Głos konsumentów bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych też zasługuje na uznanie władz państwowych na całym świecie. Ich opinia ma kluczowe znaczenie dla zbiorowych wysiłków na rzecz położenia kresu epidemii palenia tytoniu.

Dalsze informacje na temat projektu globalnego stanu redukcji szkód wywołanych paleniem tytoniu *Global State of Tobacco Harm Reduction* oraz punktów ujętych w dokumencie informacyjnym GSTHR można uzyskać pod adresem info@gsthr.org

O nas: **Knowledge•Action•Change (K•A•C)** promuje redukcję szkód jako kluczową strategię zdrowia publicznego ugruntowaną w prawach człowieka. Zespół ma ponad czterdzieści lat doświadczenia w pracy nad redukcją szkód związanych z narkotykami, HIV, paleniem, zdrowiem seksualnym i więziennictwem. K•A•C prowadzi projekt **Global State of Tobacco Harm Reduction (GSTHR)**, który zajmuje się mapowaniem rozwoju i zastosowania redukcji szkód wywołanych paleniem tytoniu, dostępności i działań regulacyjnych dotyczących bezpieczniejszych wyrobów nikotynowych, a także powszechności palenia i powiązanej z nim śmiertelności, w ponad 200 krajach i rejonach na całym świecie. Wszelkie informacje i bieżące dane można znaleźć na <https://gsthr.org>

Nasze finansowanie: Projekt GSTHR jest współfinansowany przez **Foundation for a Smoke Free World, Inc.** („FSFW”), niezależną, globalną organizację non-profit 501(c)(3) z siedzibą w USA. Zgodnie z warunkami umowy dofinansowania zawartej z FSFW, Fundacja nie uczestniczyła w opracowywaniu treści projektu i wszelkich uzyskanych w jego ramach wyników. Wyłącznie odpowiedzialność za treść, wybór i prezentację faktów, a także wszelkie opinie wyrażone w niniejszym dokumencie ponoszą jego autorzy. W żadnym wypadku nie należy ich traktować jako odzwierciedlenia stanowiska FSFW.

ⁱ GSTHR. (2022a). *What is Tobacco Harm Reduction?* (GSTHR Briefing Papers). Global State of Tobacco Harm Reduction. <https://gsthr.org/briefing-papers/what-is-tobacco-harm-reduction/>.

ⁱⁱ GSTHR. (2022c). *What is snus and how is it used?* (GSTHR Briefing Papers). Global State of Tobacco Harm Reduction. <https://gsthr.org/briefing-papers/what-is-snus/>.

ⁱⁱⁱ GSTHR. (2023a). *What are nicotine pouches, and how are they made?* (GSTHR Briefing Papers). Global State of Tobacco Harm Reduction. <https://gsthr.org/briefing-papers/what-are-nicotine-pouches/>.

- ^{iv} Jerzyński, T., & Stimson, G. V. (2023). Estimation of the global number of vapers: 82 million worldwide in 2021. *Drugs, Habits and Social Policy, ahead-of-print*(ahead-of-print). <https://doi.org/10.1108/DHS-07-2022-0028>.
- ^v Jerzyński, T., Harding, J., & Stimson, G. V. (2023). Global survey of consumer organizations advocating for safer nicotine products. *Public Health Challenges*, 2(1), e58. <https://doi.org/10.1002/puh2.58>.
- ^{vi} GSTHR. (2022b). *The right to health and the right to tobacco harm reduction* (GSTHR Briefing Papers). Global State of Tobacco Harm Reduction. <https://gsthr.org/briefing-papers/the-right-to-health-and-the-right-to-tobacco-harm-reduction/>.
- ^{vii} *Electronic Cigarettes. Volume 508: Debated on Wednesday 7 April 2010.* (2010, kwiecień 7). Hansard – UK Parliament. <https://hansard.parliament.uk/commons/2010-04-07/debates/10040762000014/ElectronicCigarettes>.
- ^{viii} Medicines and Healthcare Products Regulatory Agency. (2010, luty). *Public consultation (MLX 364): The regulation of nicotine containing products (NCPs). Archived on 6 Dec. 2014.* UK Government Web Archive. <https://webarchive.nationalarchives.gov.uk/ukgwa/20141206013310/http://www.mhra.gov.uk/Publications/Consultations/Medicinesconsultations/MLXs/CON065617>.
- ^{ix} Bloomberg Philanthropies Launches New \$160 Million Program to End the Youth E-Cigarette Epidemic. (2019, wrzesień 10). *Bloomberg Philanthropies*. <https://www.bloomberg.org/press/bloomberg-philanthropies-launches-new-160-million-program-end-youth-e-cigarette-epidemic/>.
- ^x *Major funding announcement puts Bath TCRG at centre of new \$20 million global industry watchdog.* (2018, sierpień 14). <https://www.bath.ac.uk/announcements/major-funding-announcement-puts-bath-tcrg-at-centre-of-new-20-million-global-industry-watchdog/>.
- ^{xi} *Funding boost for the Tobacco Control Research Group.* (2023, luty 28). <https://www.bath.ac.uk/announcements/funding-boost-for-the-tobacco-control-research-group/>.
- ^{xii} GSTHR. (2023b, kwiecień). *The Framework Convention on Tobacco Control (FCTC) and the Conference of the Parties (COP): An explainer (updated April 2023).* Global State of Tobacco Harm Reduction. <https://gsthr.org/briefing-papers/the-framework-convention-on-tobacco-control-fctc-and-the-conference-of-the-parties-cop-an-explainer-updated-april-2023/>.
- ^{xiii} New Zealand Ministry of Health – Manatū Hauora. (2020, listopad 1). *About the Smokefree Environments and Regulated Products (Vaping) Amendment Act.* Ministry of Health NZ. <https://www.health.govt.nz/our-work/regulation-health-and-disability-system/vaping-herbal-smoking-and-smokeless-tobacco-products-regulation/about-smokefree-environments-and-regulated-products-vaping-amendment-act>.